

 Verlaten

Teamen met Michelle ten Pas

Burger ben je niet alleen

Het moet een directe meting worden van burgerschapsvaardigheden. Een webapp die leerlingen aan het denken zet over thema's als duurzaamheid en samenleving. In 2020 werden de eerste stappen gezet voor het prototype voor Burgerschap. En voor de kerstvakantie konden de eerste leerlingen ermee aan de slag. Dat leverde positieve feedback op, maar ook flinke verbeterpunten. R&D-specialist Michelle ten Pas (Prototypes) is er blij mee: "Zonder feedback komen we nergens. Natuurlijk is het leuk om te zien dat ideeën werken, maar uiteindelijk wil je ook boven tafel krijgen wat nog niet goed genoeg is."

De doorontwikkeling van het prototype voor Burgerschap wordt een project voor 2021. Eind 2020 staat het er nog niet. Michelle: "Zeker niet, we zijn eigenlijk net begonnen met de ontwikkeling. We moeten het prototype nog verder uitwerken. Het heeft nog niet alle functionaliteiten die we voor ogen hebben."

Dat neemt niet weg dat het prototype achter de schermen al een flinke ontwikkeling

doormaakte. Toen Cito aan de slag wilde met het meten van burgerschapsvaardigheden, was het eerste idee er één van een spel dat je zelfstandig kon spelen. Dat spel moest leerlingen aanzetten een eigen mening te vormen, over globalisering bijvoorbeeld, over windmolens, over drones, over diversiteit. Maar, zo bleek onder meer na een expertisesessie met SLO, 'Burger ben je niet alleen'. En dus gingen de Cito-ontwikkelaars terug naar de tekentafel. Michelle: "Burger ben je juist ook sámen. Een belangrijk punt van burger zijn, is dat je in aanraking komt met anderen, met andere meningen, dat je kunt omgaan met verschillen".

Je mening over duurzaamheid of samenleven

Het prototype voor Burgerschap kreeg dus een nieuw doel. Het werd een tool om je eigen mening te vormen door vanuit verschillende perspectieven over stellingen in gesprek te gaan. Michelle: "Burgerschap start vanuit de individuele leerling. Ieder voor zich ga je een aantal stellingen rangschikken: wat vind jij meer of minder belangrijk? Daar komt op het einde je persoonlijke ranking uit: het laat zien welke domeinen jij belangrijk vindt."

Op basis van die antwoorden kan de docent klassikaal de discussie aangaan, of leerlingen met verschillende meningen in groepjes bij elkaar zetten. "Als leerling ga je dan met andersdenkende leerlingen in gesprek over de stellingen. Het is de bedoeling dat er echt wordt gediscussieerd, dat je gaat staan voor wat jij denkt en vindt. En misschien lukt het om vanuit alle persoonlijke meningen een groeps-mening te vormen."

De invloed van de mening van anderen

Via het prototype voor Burgerschap worden leerlingen vervolgens opnieuw geconfronteerd met hun eerdere ranking. Michelle: "Als leerling ga je je eerdere rangorde opnieuw bekijken. Want wat vind je nu, na het groeps gesprek? Wat vind je nu je allerlei argumenten hebt gehoord? Misschien ben je stellingen meer of minder belangrijk gaan vinden. Het prototype verzamelt steeds de antwoorden: welke leerling antwoordde wat, en hoe veranderde dat in het gesprek? Op basis van die data visualiseren we het proces."

Burgerschap zit zo via een dubbele laag verankerd in het prototype. Michelle: "Natuurlijk zit het burgerschap in de thema's waarmee leerlingen aan de slag gaan. Dat zijn thema's die in de maatschappij van vandaag belangrijk zijn. Daarbovenop leert het prototype je dat een maatschappij bestaat uit mensen met meningen. Met meningen die anders kunnen zijn dan de jouwe. In het groepsproces word je gevraagd om voor je mening uit te komen, die mening te onderbouwen. Maar ook om te luisteren naar meningen van anderen en te ontdekken of je je eigen mening herziet na discussie in – of misschien zelfs wel onder druk van – de groep."

“Het testen van prototypes bij leerlingen is één van de leukste aspecten van mijn werk. Meestal vinden leerlingen het helemaal geweldig om nieuwe dingen te proberen. En vaak hebben ze ideeën voor verbetering.”

Michelle ten Pas (Prototypes)

Een duidelijk signaal

Daarmee is het prototype ook een geschikt hulpmiddel om groepsprocessen te monitoren. “Als docent kun je zien of individuele leerlingen na een groepsdiscussie switchten van mening. Of dat een stelling klassikaal gezien opeens veel verandering veroorzaakte.”

Half december 2020 deed Michelle – op afstand – een gebruikerstest met vwo 4-leerlingen. Die test gaf een duidelijk signaal. “We moeten nog wel wat dingen aanpassen. Er was in de groepssituaties gewoonweg te weinig discussie. Leerlingen wisten al heel snel welke stelling ze wilden kiezen, zonder dat goed te kunnen onderbouwen”.

Feedback zoals deze is voor Michelle bijzonder waardevol. Enthousiast vertelt ze waarom: “Die feedback is juist waarom we gebruikersteksten doen. We willen zien of het überhaupt werkt. Ik ben dus ook niet teleurgesteld. Sterker nog: leerlingen koppelden ook terug dat ze het een leuk concept vonden, en dat ze het allemaal heel duidelijk vonden.” Om het prototype goed op de rit te krijgen, zijn dus nog wat vervolgstappen nodig. Die stappen worden uiteraard onderbouwd met gebruikers-testen: klassikaal, in groepjes en 1-op-1. “Het is aftasten, kijken wat er gebeurt. Echt zeggen wanneer het prototype voor Burgerschap klaar is, kan ik daarom niet. We houden de vaart erin, maar weten natuurlijk nooit wat we tegenkomen.” ■